

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 6), и 17) Устава Републике Србије, према којима Република, поред осталог, уређује и обезбеђује правни положај привредних субјеката, контролу законитости располагања средствима правних лица и друге економске односе од општег интереса за Републику.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о роковима измирења новчаних обавеза (у даљем тексту: Закон) уређују се рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, а у циљу спречавања задоцњења у измирењу новчаних обавеза.

Полазну основу за израду овог закона представља Директива ЕУ (2011/7/EU), од 16. фебруара 2011. године о спречавању кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама (у даљем тексту: Директива). Циљ доношења Директиве јесте спречавање кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама, како би се осигурало правилно функционисање унутрашњег тржишта, и тиме подстакла конкурентност предузећа (посебно малих и средњих предузећа).

Државе чланице треба да изврше одговарајућу имплементацију Директиве у национално законодавство најкасније до 16. марта 2013. године.

У току 2011. године Словенија и Хрватска донеле су посебне законе којима су ограничиле рокове за измиривање обавеза у комерцијалним трансакцијама између приватног и јавног сектора.

Директива се односи на сва плаћања која се врше између јавног сектора и привредних субјеката, као и плаћања која се обављају искључиво између привредних субјеката. Такође, дата је могућност државама да изузму од обавезе примене Директиве оне привредне субјекте против којих је покренут стечајни поступак.

За плаћања која се врше између јавног сектора и привредних субјеката, Директива прописује општи рок од 30 дана, с тим што се може изузетно дозволити рок за плаћање у временском периоду од најдуже 60 дана.

Директива такође уређује и питања рокова за плаћање између привредних субјеката. Ови рокови ограничени су на 30 дана, осим ако није друкчије прописано уговором између привредних субјеката. Ако је то случај, рок може бити продужен на период од 60 дана.

Услед погоршане ликвидности у привреди, која је делом настала и због нередовног измиривања новчаних обавеза, односно константног одлагања измиривања новчаних обавеза, како између привредних субјеката у приватном сектору, тако и између јавног сектора и привредних субјеката у приватном сектору, уочила се неопходност законског регулисања ове области.

С обзиром да је у септембру 2011. године просечан рок наплате потраживања износио 129 дана, јасно је да ће Закон значајно утицати на измену начина пословања и измиривања новчаних обавеза, како између јавног сектора и привредних субјеката, тако и

између привредних субјеката, а самим тим и на повећање ликвидности и конкурентности привредних субјеката.

С обзиром на потребу за хитним нормативним уређењем проблема кашњења и одлагања у измиривању новчаних обавеза које има јавни сектор према привредним субјектима, Влада Републике Србије донела је у октобру 2011. године Уредбу о мерама за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима („Службени гласник РС”, број 80/11) (у даљем тексту: Уредба). Ова Уредба представља важан корак у регулисању ликвидности и предвиђа стабилан рок за плаћање новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима, а самим тим и њихово одговорније пословање. Међутим, имајући у виду да је неопходно регулисати и решити настали проблем на нивоу целокупне привреде и свих субјеката на тржишту, приступило се изради предметног закона.

Законом је предложено да се уговором између привредних субјеката, као и између јавног сектора и привредних субјеката не може предвидети рок за измиривање обавеза који је дужи од 60 дана, осим у случају када се уговарање обавља између субјеката исте економске снаге који се налазе у категорији малих правних лица, и уколико такви субјекти, мала правна лица нису повезана са средњим или великим правним лицем у смислу закона којим се регулишу привредна друштва. .

Одредбе Закона не односе се на оне привредне субјекте против којих је покренут стечајни поступак у складу са законом којим се уређује стечај.

Законом је предвиђено да се на неизмирене новчане обавезе које су настале између привредних субјеката у складу са дефинисаним роковима обрачунава и плаћа камата у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Као што је у уводном делу наведено проблеми које овај закон треба да реши пре свега огледају се у потреби регулисања ове области у смислу ограничавања рокова приликом измиривања новчаних обавеза у прописаним роковима, као и спречавање коришћења неједнаке економске снаге приликом закључивања уговора у смислу давања нереално и нетржишно дугих рокова у којима ће се измиривати новчане обавезе, приликом којих су привредни субјекти економски слабије снаге принуђени да прихвате такве рокове, ради опстанка на тржишту. Наиме, према расположивим подацима просечан рок наплате у јулу 2011. године износио је 131 дан, у августу 2011. године 134 дана, док је тај року у септембру 2011. године износио 129 дана. Најдужи рокови у наплати својих потраживања по испостављеним фактурама запажени су код извођача грађевинских радова који износи 227 дана, произвођача прехранбених производа 164 дана, произвођача беле технике и кућних апарата 155 дана.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

Циљеви који се доношењем овог закона постижу огледају се у сигурности привредних субјеката, као и јавног сектора, приликом планирања прихода односно расхода, као и сигурност наплате својих потраживања у хитном поступку, имајући у виду да је предвиђен хитан поступак у извршном поступку пред судовима, као и да су прецизно

дефинисани моменти од којих се почиње рачунати рок за наплату новчаних потраживања. Такође, предвиђен је и контролни орган који ће контролисати јавни сектор и који ће покретати прекршајне пријаве, ради наплате неизмирених новчаних потраживања (Пореска управа), а све у циљу једнаког третмана свих учесника на тржишту.

3. Друге могућности за решавање проблема

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

1) status quo – не мењање садашњег оквира, односно не доношење закона. Ова опција није била могућа из разлога што би се наставило са негативним последицама које су настале. У овом моменту ближе су уређени само рокови и мере за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора у комерцијалним трансакцијама са привредним субјектима Уредбом о мерама за спречавање неблаговременог измиривања новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима („Службени гласник РС“, број 80/2011). Предметна уредба не може на целовит начин уредити ово питање, имајући у виду снагу и могућности подзаконског акта, као и чињеницу да се норме из уредбе примењују само на јавни сектор.

2) измене постојећих закона. Имајући у виду да је предмет уређења категорија лица (привредни субјекти и јавни сектор) и потраживања, односно дуговања, на која се ова материја односи, која су регулисана у више законских аката, ова могућност је оцењена као неефикасна.

3) доношење новог закона се показало као најефикасније решење, имајући у виду да је неопходно регулисати материју која се најефикасније и најтранспарентније регулише законом. С обзиром на то, као и на потребу за уређивањем рокова за измиривање новчаних обавеза између привредних субјеката, као и надзора над применом одредби Закона између јавног сектора и привредних субјеката, процењено је да се искључиво на овај начин јасно и недвосмислено ствара одговарајући правни оквир за уређивање ове области, као и услови за неопходно усклађивање са одговарајућом међународном регулативом.

4. Зашто је доношење закона најбоље за решавање проблема

Доношењем Закона о роковима измирења новчаних обавеза постиже се сигурност приликом комерцијалних трансакција, ради повећања ликвидности и конкурентности привредних субјеката, а у циљу спречавања поремећаја у функционисању тржишта у земљи.

III. САДРЖИНА ЗАКОНА - ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. уређује се предмет уређивања овог Закона, који се односи на максималне рокове за измиривање новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, односно између привредних субјеката, у циљу спречавања доцње у измирењу новчаних обавеза и повећању ликвидности и

конкурентности привредних субјеката. Одредбе Закона не односе се на оне привредне субјекте против којих је покренут стечајни поступак у складу са законом којим се уређује стечај.

Члан 2. садржи дефиниције главних појмова који су коришћени у овом Закону. Закон дефинише следеће појмове: комерцијалне трансакције, јавни сектор, привредне субјекте, новчану обавезу, неблаговремено измирену новчану обавезу и камату за неблаговремено измирену новчану обавезу.

Чланом 3. предвиђен је рок за измиривање новчаних обавеза између привредних субјеката, односно да се уговором којим се дефинише рок за измиривање новчаних обавеза између привредних субјеката не може предвидети дужи рок од 60 дана. Изузетак представља једино случај када се измиривање новчаних обавеза врши искључиво између привредних субјеката који су разврстани у категорију малих правних лица, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и када не представљају повезана правна лица са средњим или великим привредним субјектом.

У случају када уговором између привредних субјеката није уговорен рок за измирење новчаних обавеза, Закон прописује обавезу дужнику да измири своју новчану обавезу у року до 60 дана. Такође, овим чланом уређено је од када тече рок за измирење новчаних обавеза.

Чланом 4. предвиђен је рок за измиривање новчаних обавеза између јавног сектора и привредних субјеката.

Чланом 5. прецизирано је када се одредба уговора закљученог између привредних субјеката, односно одредба уговора закљученог између јавног сектора и привредног субјекта сматра ништавом и рушљивом. На ништавост и рушљивост уговора који су предмет овог закона, примењују се одредбе закона којим се уређују облигациони односи у делу ништавности и рушљивости ако су у складу са овим Законом.

Чланом 6. прописано је да се на неизмирене, а доспеле новчане обавезе које су настале између привредних субјеката у складу са дефинисаним роковима обрачунава и плаћа камата у висини утврђеној законом којим се уређује затезна камата.

У складу са тим, право на камату има сваки привредни субјекат који је испунио све уговором преузете обавезе.

Чланом 7. прописано је да Пореска управа контролише спровођење одредби Закона између јавног сектора и привредних субјеката.

Чланом 8. прописан је хитан поступак за извршење доспелих новчаних обавеза, упућујући на сходну примену одредаба закона којим се уређује извршење и обезбеђење.

Члан 9. садржи казнене одредбе, односно прекршајне казне које се могу изрећи у случају кршења, односно непоштовања одредби овог закона.

Чланом 10. прописано је да потраживања новчаних обавеза застаревају за три године.

Чл.11, 12. и 13. предвиђене су прелазне и завршне одредбе у којима је утврђен рок за доношење подзаконског акта, затим да се овај Закон примењује на уговорне односе који су закључени након ступања на снагу овог закона, као и регулисано питање ступања на снагу и отпочињања примене предметног закона.

IV ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у Буџету Републике Србије.

V РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разлози за доношење Закона о роковима измирења новчаних обавеза, сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине Републике Србије, произлазе из сагледавања актуелних проблема, као и негативних последица које су настале, а које се односе на ликвидност привреде и поремећаја који су настали услед нерегулисања предметне области. Из разлога што је предмет овог закона увођење реалних рокова за измиривање новчаних обавеза, што за последицу има побољшање пословне климе и спречавање даљих негативних последица по целокупну привреду земље, неопходно по хитном поступку донети предметни закон. Такође, субјектима на које се односи овај закон даје сигурност приликом наплате својих потраживања, а како би држава у мери у којој је то могуће, доношењем овог закона, успоставила транспарентност пословања и у што краћем временском периоду побољшала стање целокупне привреде и спречила даље повећање негативних ефеката који су, једним делом, настали као резултат нерегулисања ове области, неопходно је да се предметни закон донесе по хитном поступку.

ПРЕГЛЕД ИЗВРШНИХ ПРОПИСА КОЈЕ ЈЕ НЕОПХОДНО ДОНЕТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ЗАКОНА О РОКОВИМА ИЗМИРЕЊА НОВЧАНИХ ОБАВЕЗА

Уредба о начину и поступку вршења контроле редовног измиривања новчаних обавеза у складу са уговорним односима између јавног сектора и привредних субјеката.

Пропис ће бити донет у року од 30 дана од дана ступања на снагу закона.